

SIFAT (ÖN AD)

İsimlerden önce gelerek onları belirten ya da niteleyen sözcüklere sıfat (ön ad) denir.

Sıfatlar niteleme ve belirtme sıfatları olarak ikiye ayrılır.

A. Niteleme Sıfatları: Bir ismin önüne gelerek onun rengini, durumunu, biçimini gösteren sıfatlardır.

Bahçenin ortasında sarı bir top var.
Nit. S.

Küçük kuş yuvadan düşmüş.
Nit. S.

Niteleme sıfatları, isme sorulan “nasıl” sorusuna cevap verir.

Bilgili kişilerle dost olmalısın.
Nit.S. İsim
Nasıl kişiler? (Cevap: Bilgili)

Arabayla dar bir yoldan geçtik.
Nit.S. İsim
Nasıl yol? (Cevap: Dar)

B. Belirtme Sıfatları: Varlıkların diğer varlıklarla ilgileri sonucunda aldığı özellikleri gösteren sıfatlardır.

Belirtme sıfatları beşe ayrılır:

1. İşaret (Gösterme) Sıfatı

Varlıkların yerini işaret yoluyla gösteren sıfatlardır.

“Bu, şu, o, öteki, beriki, diğer” sözcükleri sıklıkla kullanılan işaret sıfatlarıdır.

İşaret sıfatları isme sorulan “hangi” sorusuna cevap verir.

Bu soruyu sen çözer misin?
Şu yoldan gidelim.

2. Sayı Sıfatları

a. Asıl Sayı Sıfatı: İsimlerin sayısını kesin olarak belirten sıfatlardır.

Asıl sayı sıfatları isme sorulan “kaç” sorusuna cevap verir.
İki ekmek aldım.
Bu mahallede seksen kişi var.

b. Sıra Sayı Sıfatı: İsimlerin sırasını belirten sıfatlardır.

Sıra sayı sıfatları isme sorulan “kaçıncı” sorusuna cevap verir.

6. sınıfta okuyorum.
7’nci katta oturuyor.

c. Üleştirme (Paylaştırma) Sayı Sıfatı: İsimlerin eşit paylara ayrıldığını gösteren sıfatlardır.

Üleştirme sayı sıfatları isme sorulan “kaçar” sorusuna cevap verir. Üleştirme sayı sıfatları sadece yazıyla belirtilir, rakamla yazılamaz.

Çocuklarına ikişer çilek verdi.
Bu ay üçer kitap okuduk.

ç. Kesir Sayı Sıfatı: Bir ismi kesirli sayılarla belirten sıfattır.

Kesir sayı sıfatları “kaçta kaç” sorusuna cevap verir. “Çeyrek, yarım” sözcükleri de kesir bildirir.

Bu satıştan yüzde beş pay aldım.
Günde yarım ekmek yiyorum.

3. Belgisiz Sıfat

Varlıkları sayı ve miktar bakımından tam olarak belirtmeyen sıfatlardır. “Bir, birçok, birkaç, hiçbir, birtakım, bazı, her, çoğu, kimi, herhangi bir, bütün, başka” gibi sözcükler başlıca belgisiz sıfatlardır.

Her zaman bizi arar.
Onlar birçok olay yaşamış.
Bazı insanları anlayamıyorum.

“Bir” sözcüğü “herhangi bir” anlamı taşırsa belgisiz sıfat, “tek” anlamı taşıyıp ismin sayısını belirtirse asıl sayı sıfatıdır.

Bir gün beni anlarsın.
Beltisiz sıfat

Bir gün sonra sınav var.
Asıl sayı sıfatı

4. Soru Sıfatı

İsimlerin özelliğini soru yolu ile bildiren sıfatlardır.

Okulda kaç öğrenci var?

Nasıl bir kitap aldın?

5. Unvan Sıfatı

Kişilerin mesleklerine, makamlarına, rütbelerine göre isimlerine eklenen ve isimleri ile birlikte söylenen saygı ve tanıma sözcüklerine unvan sıfatı denir.

Doktor Tuna

Masal Hanım

SIFATLARIN ANLAM ÖZELLİKLERİ

1 **Sıfatlarda Küçültme:** Sıfatlara getirilen “-ce, -cik, -(i)msi, -(i)mtrak” ekleriyle yapılır.

Büyükçe bir armut

Sarımtırak kazak

Küçükçük çocuk

Yeşilimsi çanta

2 **Sıfatlarda Pekiştirme:** Niteleme sıfatlarını anlamca kuvvetlendirmektir. Farklı yollarla yapılabilir:

a. Sıfatın ilk hecesi alınır, “p, r, s, m” harflerinden uygun olanı getirilir ve sıfatın tamamı yazılır.

Beyaz ev Bembeyaz ev

Temiz örtü Tertemiz örtü

b. Sıfatın tekrar edilmesi yoluyla pekiştirme yapılır.

Türlü türlü meyveler

Beyaz beyaz köpükler

Bazen tekrar eden sıfatlar arasına “mi” soru eki de getirilir:

Beyaz mı beyaz bir ayakkabı

Güzel mi güzel bir gün

SIFAT TAMLAMASI

Bir ya da daha fazla sıfatın bir ismi nitelemesi veya belirtmesi yoluyla oluşan sözcük gruplarına sıfat tamlaması denir. Sıfat tamlamalarında birinci sözcük tamlayan, ikinci sözcük ise tamlanandır. Bütün sıfatlarla sıfat tamlaması yapılabilir.

Günde iki saat ders çalışırım.

T.yan T.nan

Sıfat tamlaması

Kocaman evleri vardı.

T.yan T.nan

Sıfat tamlaması

Kitabı şu çocuk almış.

T.yan T.nan

Sıfat tamlaması

YAPILARINA GÖRE SIFATLAR

1 **Basit Sıfatlar:** Herhangi bir yapım eki almayan ya da başka bir sözcükle birleşmemiş sıfatlardır.

Güzel ev

Boş kutu

2 **Türemiş Sıfatlar:** İsim veya fiil kök ya da gövdelerine yapım ekleri getirilerek yapılan sıfatlardır.

Satılık ev

Çalışkan çocuk

3 **Birleşik Sıfatlar:** Birden fazla sözcüğün birleşmesiyle oluşan sıfatlardır.

Boşboğaz adam

Birkaç gün

1. Aşağıdaki tabloda yer alan altı çizili sıfatların çeşitlerini örnekteki gibi belirtiniz.

CÜMLELER	Niteleme	İşaret	Belgisiz	Sayı	Soru	Unvan
1. Seninle <u>her</u> şeye varım ben.			✓			
2. <u>Mavi</u> gözleri beni büyüledi.						
3. Bozkırın ortasında <u>bir</u> ardıç ağacı vardı.						
4. Sınava kadar <u>bin</u> soru daha çözmeliyim.						
5. Hepimize <u>beşer</u> elma düştü.						
6. <u>Kaçıncı</u> sınıfa gidiyorsun?						
7. <u>Yüzbaşı</u> Murat'ın tayini Kars'a çıkmış.						
8. <u>Bu</u> çocuk bursluluk sınavını kazanmış.						
9. <u>Yaşlı</u> kadın gözyaşları içinde yardım istedi.						
10. Sana olan <u>tüm</u> inancımı kaybettim.						

2. Aşağıdaki paragrafta geçen sıfatları bularak çeşitlerini örnekteki gibi yazınız.

Güler yüz her şeyden önce insana cesaret verir. Çünkü güler yüzlü insanlar her kusuru hoş gören, affeden insanlardır. Dünyada ilk adımlarını yeni atmaya başlamış bir çocuğa herkes güler yüzle bakar. Onun her kusuru yapabileceğini ve bütün bu kusurların affedilmeye layık olduğunu önceden kabul ettiğimiz için çocuk karşısında gülümser bir yüz takınırız. Olgun insanlar yalnız çocuklara değil, herkese affedici, kusura pek aldırmayıcı bir yüzle bakarlar. Bu dünya öyle çatık kaşla dolaşmaya, şunun bunun kalbini kırmaya değer bir dünya değildir. Onun için güler yüzlü insanlar arasında yaşayanların hayatı daha tatlı geçer.

1. güler - niteleme sıfatı
2.
3.
4.
5.

6.
7.
8.
9.
10.

3. Aşağıdaki sözcükleri eşleştirerek sıfat tamlaması oluşturunuz.

bütün

yaramaz

sarımsı

iki

yeşil

kısa

limon

ağaç

insanlar

çocuk

saç

dünya

1.

2.

3.

4.

5.

6.

4. Aşağıdaki görselleri uygun sıfatları kullanarak örnekteki gibi ifade ediniz.

Yırtık kitap

5. Aşağıdaki tabloda verilen sıfatların çeşitlerini örnekteki gibi yazınız.

Sıfatlar	Çeşitleri	Sıfatlar	Çeşitleri
birkaç sorun	belgisiz sıfat	nasıl bir yazar	
genişçe evler		kapkara bulutlar	
ikinci bebek		Musa Onbaşı	
masadaki örtü		yemyeşil ormanlar	
hangi oda		öteki yol	
Avukat Zeynep		o sözler	
dört mevsim		kimi gazeteler	
açık sorular		başka çözüm	

EDİP TOPRAK